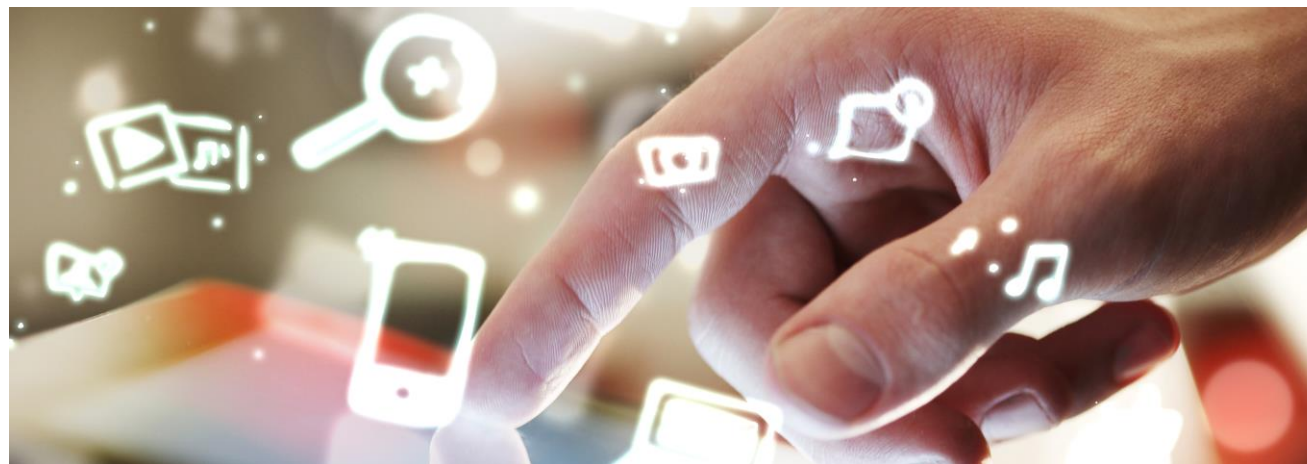

Hallituksen esitys eduskunnalle
laiksi Yleisradio Oy:stä annetun
lain muuttamisesta
HE 34/2025 vp.

Liikenne- ja viestintävaliokunta
16.5.2025
Ismo Huhtanen

Yleisradion tulisi olla – ja Yleisradio myös voi olla – nykyistä selvästi avoimempi ja julkaista laajemmin tietoja kuluistaan.

Yleisradion avoimuutta tulisi edistää valiokunnan mietinnössä

- **Parlamentaarisen työryhmän mietinnössä 12.9.2024 ehdotetut toimenpiteet**
Yleisradion avoimuuden lisäämiseksi ovat **riittämättömiä** varmistamaan, että yhtiön avoimuus ja tietojen julkaiseminen toteutuvat Yleisradiossa myös käytännössä tehokkaasti.
- Yleisradion toimintaa valvovan tahon on **pystyttävä valvomaan analyttisesti Yleisradion toimintaa ja kuluja** ilman, että Yleisradion johto pystyy suodattamaan valvojan saamaa tietoa.
- Yleisradion kaltaisen julkisin varoin toimivan yhtiön toiminnan **laillisuusvalvonnan tulisi perustua selkeästi lakipykälään.**
- Yleisradio-lain **yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi kuvata tarkoin tiedot**, jotka Yleisradion tulisi julkaista.
- Medialiiton näkemyksen mukaan tietoja Yleisradion eri kulu- ja korvaustyypeistä voidaan julkaista **lähteiden tai anonyymien ilmaisun suoja taikka liikesalaisuuksia vaarantamatta**. Lähdesuoja tai anonyymien ilmaisun suoja taikka Yleisradion liikesalaisuus- tai salassapitositoumukset eivät jäljempänä ehdotettujen tietojen ja kulujen julkaisemisesta vaarannu.

Esityksen 7 b §:ää tulisi täydentää lisäämällä pykälään toinen momentti

7 b §: Avoimuus ja tietojen julkaiseminen

Yhtiön on edistettävä taloutensa ja toimintansa avoimuutta.

[Lisäys uusi 2. momentti:] *Yhtiön on julkaistava kalenterivuositain osasto-, yksikkö- ja aluetoimituskohtaiset henkilöstö- ja muut kulunsa selkeässä ja helposti saavutettavassa muodossa.*

- Medialiitto korostaa oikeusvaltioperiaatetta.
- Asiassa ei ole kysymys Yleisradion sisällöistä tai julkaisuperiaatteista, joista vastaavat yksinomaan Yleisradion vastaavat toimittajat.
- Yleisradion avoimuus ja tietojen julkaisu -velvoitteen sisältöä ei voi oikeusvaltiossa jättää ainoastaan julkisen palvelun yleisradioyhtiön valvonnasta vastaavan tahon harkittavaksi
- Oikeusministeriö on lausunnossaan 13.3.2025 kritisoinut säännöstä: "säännös jää hyvin väljäksi ja heikoksi velvoittavuudessaan".
- Medialiitto katsoo, että esityksessä ehdotettu kirjaus, jonka mukaan Yleisradion on "edistettävä taloutensa ja toimintansa avoimuutta", ei anna Yleisradion toiminnan lainmukaisuuden valvojalle lakiperusteista ohjausta siitä, mitä Yleisradion käytännössä tulisi tehdä. Kirjaus ei käytännössä velvoita Yleisradiota mihinkään konkreettisiin toimenpiteisiin avoimuuden toteuttamiseksi.

Esityksen 7 §:n yksityiskohtaisia perusteluja tulisi täydentää valiokunnan mietinnöllä seuraavasti

- *Valiokunta pitää tärkeänä, että Yleisradio noudattaa avoimuudessa periaatetta, jonka mukaan Yleisradiolla on velvollisuus julkaista kalenterivuositain tietoja kuluistaan osakeyhtiölakia (624/2006) ja kirjanpitolakia (1336/1997) laajemmin;*
- *Yleisradion tulee julkaista tiedot Yleisradion henkilöstökuluista, sisältöjen jakelukuluista, digitaalisen palvelukehityksen kuluista ja muista liiketoiminnan kuluista eritellysti Yleisradion organisaation kaikkien kulloistenkin osastojen ja yksiköiden osalta. Osastot kattavat myös Yleisradion tukipalveluista vastaavat osastot kuten esimerkiksi Henkilöstö- ja turvallisuus, Viestintä ja brändi sekä Talous;*
- *Tiedot tulee julkaista eriteltynä Yleisradion yksittäisten suomen-, ruotsin- ja saamenkielisten alueellisten toimitusten osalta;*
- *Yleisradion tulee julkaista kulunsa lähtökohtaisesti eriteltynä kululajeittain vastaavasti kuin yhtiön viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen tuloslaskelman eriä koskevilla liitetiedoissa, siltä osin kuin näin eriteltyt kulut ovat kohdennettavissa osasto-, yksikkö- tai aluetoimituskohtaisesti;*
- *Yleisradion tulee julkaista henkilöstökulunsa eriteltynä palkkoihin ja palkkioihin, eläkekuluihin sekä muihin henkilösivukuluihin; ja*
- *Yleisradion tulee julkaista niin sanotut muut liiketoiminnan kulunsa lähtökohtaisesti eriteltynä korvauksiin musiikin käytöstä, esitys-, tekijänoikeus- ja uusintakorvauksiin, ohjelmatoiminnan muihin palveluihin, ohjelmatoiminnan muihin kuluihin, jakelukuluihin, teknologiakuluihin, vuokriin ja kiinteistökuluihin sekä muihin kuluihin.*

**Yleisradion vastaavien toimittajien vapaat
julkaisupäätökset ja riippumattomuus poliittisesta tai
muusta ulkopuolisesta painostuksesta on turvattava
kaikissa olosuhteissa ja kaikissa uutisaiheissa**

Esityksen 6 d § yksityiskohtaisine perusteluineen on onnistunut

- Medialiitto kannattaa esityksessä ehdotettuja 6 d §:n ja pykälän yksityiskohtaisten perustelujen kirjauksia, jotka ovat olennaisesti parantuneet luonnoksessa ehdotetusta.
- Yleisradion toimitusten tulisi voida tehdä **rohkeaa uutis-, ajankohtais- ja tutkivaa journalismia** ja julkaista yhteiskunnallisen keskustelun sekä kansalaisten tiedonsaannin kannalta merkityksellisiä tietoja **ilman poliittista, viranomaisten, yhtiön johdon tai muuta toimituksen ulkopuolista painostusta**.

Yleisradion valvonta tulisi muuttaa yhtiöstä ja poliitikoista riippumattomaksi

Suomen perustuslaki ja eurooppalainen medianvapausasetus velvoittavat Suomea harjoittamaan mediapolitiikkaa, joka edistää myös yksityisesti omistettujen tiedotusvälineiden elinvoimaa.

Lainsäätäjä voi halutessaan tukea toimillaan yksityisesti omistettua mediaa - ohessa esimerkkejä toimenpiteitä varten:

Suomi

- Rahapelilainsäädännön uudistaminen hallituksen esityksen mukaisesti niin, että rahapelimainonnan vapauttaminen avaa mahdollisuuden uusiin mainostuottoihin media-alalle;
- Arvonlisäverolain muuttaminen EU:n arvonlisäverodirektiivin mahdollistamalla tavalla siten, että digitaalisiin ja painettuihin sanomalehtiin, aikakauslehtiin ja kirjoihin sovelletaan nykyisen 10 ja 14 prosentin verokannan sijaan nollaverokantaa; ja
- Yksityisen tiedonvälityksen tukemiseksi valtion suora, pysyvämpi Euroopan komissiolle notifioitava mediatuki. Tämä pysyvämpi tukimalli tulisi valmistella mahdollisimman kattavaksi, tasapuoliseksi ja kilpailua vääristämättömäksi. Olennaista on tukea kansalaisille ja yhteiskunnalle tärkeän mediasisällön tuottamista vaikuttamatta siihen, millaisella yhtiörakenteella sitä kustannetaan.

EU

- Rohkaistaan EU:n jäsenmaita vahvistamaan media- ja informaatiolukutaitoa ja otetaan lehdistön ja muun median elinvoimaisuuden turvaaminen aktiivisesti huomioon Euroopan komission Democracy Shield -hankkeen toimenpiteissä;
- Vahvistetaan Euroopan strategista autonomiaa ja tasapuolisempaa kilpailuasetelmaa parantamalla mediayhtiöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden neuvotteluasemaa suhteessa suuriin teknologia- ja tekoäly-yhtiöihin. Säädetään suurille teknologiyhtiöille pakollinen neuvotteluvelvoite ja varmistetaan eurooppalaisille mediayhtiöille korvaukset niiden suojattujen sisältöjen kaupallisesta hyödyntämisestä; ja
- Tunnustetaan tiedotusvälineiden erityinen rooli demokraattisessa yhteiskunnassa harkittaessa uutta EU-säätelyä digitaaliseen mainontaan ja evästeiden käyttöön.

Suomen perustuslaki - 22 § Perusoikeuksien turvaaminen

- Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.
- 12 § Sananvapaus ja julkisuus

Eurooppalainen medianvapausasetus – 3 artikla Mediapalvelujen vastaanottajien oikeudet

- Jäsenvaltioiden on kunnioitettava mediapalvelujen vastaanottajien oikeutta päästä moniarvoiseen toimituksellisesti riippumattomaan mediasisältöön ja varmistettava, että tämän asetuksen mukaiset puite-edellytykset ovat olemassa kyseisen oikeuden turvaamiseksi, jotta edistetään vapaata ja demokraattista keskustelua.